

az egyetem a tanárok alapos képzéséről, amely kiterjeszkedik egyes tárgyak történetére és pædagogijára, továbbá alkalmat nyuj a jelölteknek a tanítási munkásság megfigyelésére és gyakorlására. A kereskedelmi földrajz és ipari tárgyak tanításában is így lehet segítségére az egyetem a középiskoláknak, ha tanárjelölteket képez ezeknek a tárgyaknak a tanítására is. A bizottság legközelebbi tevékenysége a középiskolai tantervekre fog kiterjeszkedni.

*

Fizikai gyakorlatok. A természettudományi oktatásnak sokfelől sürgetett és itt-ott folyamatban levő reformja egyik legfontosabb követelésének azt tartja, hogy a tanulók mennél inkább a maguk munkássága révén ismerkedjenek meg a természettudományok elemein kívül azok kutatási módszereivel is. A megvalósításmódjaira nézve eltérők a vélemények, de a helyes út megtalálását megkönnyítik azok, akik a maguk próbálkozásainak eredményeiről számolnak be. Ilyen tárgyi érdekes beszámolást közöl a *Monatschrift für höhere Schulen* múlt évfolyamában *P. Johannesson*, a berlini Sophienrealgimnasium tanára, azokról a fizikai gyakorlatokról, amelyeket 1906 óta vezet. A tanulók részvétele önkéntes jelentkezés alapján történik és így ez a körülmény is szükségessé teszi, hogy ezek a gyakorlatok ne a közös iskolai tanításra készítsék elő a tanulókat, hanem közösen szerzett ismereteiket egészítsék ki és mélyítsék. Ép ezért a vezetőtanár mellőzte a legegyszerűbb kísérleteket és igyekezett mennél magasabbra eljutni azokkal, akik erre alkalmasak voltak. Johannesson legfőbb érdemét abban találjuk, hogy a tanulók elé tűzött feladatokat igyekezett mennél inkább a tanuló egyéniségének megfelelőleg kiválasztani. A méréseknél súlyt fektet a megoldás módjára is és ha egy-egy mérés nem vezet megfelelő eredményre, ugyanavval a tanulóval újra elvégezteti, hogy maga jusson el a helyes középértékhez. Minthogy minden tanuló külön dolgozik egyszerre, egy-egy három órás gyakorlaton hét tanuló vett részt, hogy a vezetőtanár mindegyiket kellő figyelemmel kísérhesse, szükség esetén pedig útbaigazításokkal láthassa el. A gyakorlatokon ugyanazokat az eszközöket használják a tanulók, mint a tanár az előadás óráiban.

Az érdeklődés fenntartása céljából szükség van a gyakorlatokban bizonyos változatosságra. Ezt Johannesson úgy valósította meg, hogy (egyszerre 4—4 tanulóval) földmérési és fényképező gyakorlatokat is tart. Ez utóbbiakat a tanulók nagyon szeretik, egyeseknek már jó gyakorlatuk is van a fényképezésben, úgy hogy bonyolultabb, nehezebb feladatok megoldására is képesek. Télen ezeket a gyakorlatokat beszünteti és helyettük más két munkakört jelöl ki a tanulók

számára: kísérleti előadások tartását és klasszikusok olvasását. Fizikai önképzőkör nevet adhatná e két munkásságnak, amelyek közül az elsónél az a feladat, hogy a tanuló a fizika valamelyik fejezetéről kísérletekkel megvilágított rövid előadást tartson és társainak az előadás után felvetett idevonatkozó kérdéseire felvilágosításokat adjon. A másik feladatban, klasszikus művek olvasásában és megbeszélésében kerülték a nagyon elvont munkákat, ezért inkább olyanokat olvastak, amelyek a csillagászat körébe vágnak. Az olvasottak tárgyalása során igen sokszor volt alkalom általános kérdések megbeszélésére. A tanítók munkásságának van ezeken kívül még egy köre: eszközök készítése. Az e téren elért eredményeknek szép elismerése az a díszoklevél, amelyet a tanulók a maguk-készítette fizikai eszközök gyűjteményével a brüsszeli világkiállításon nyertek.

Johannesson megoldása nem az ideális, már csak azért sem, mert nem terjeszkedik ki valamennyi tanulóra. De sokat tanulhatunk tőle abban, hogy a tanulók egyéniségéhez alkalmazkodva, hogyan lehet a tanulók gyakorlatait a lelkük gazdagítására felhasználni. A gyakorlatok nevelő értékének kiaknázásában Johannesson igazán szép és követésre méltó eredményeket ért el. K—n.

KÜLFÖLDI SZAKLAPOK.

Pädagogisches Archiv. Monatschrift für Erziehung, Unterricht und Wissenschaft. Unter Mitwirkung von Fachgelehrten und Schulmännern, herausgegeben von *J. Ruska*. Leipzig, 1911. LII. Jahrgang.

Harmadik füzet (március): *Paul Ziertmann*, Az amerikai collegeben folyó életről. — *Dr. Heinrich Schnell*, A poroszországi fiú-középiskolák igazgatói és tanárai számára kiadott új szolgálati utasítások politikai, társadalmi és pedagógiai jelentősége. — *Professor Dr. Richard Ponickau*, Béke a földön?

Negyedik füzet (április): *Professor Dr. Karl Ott*, A jelenkor német nyelve és a középiskolák utolsó osztályának német nyelvi oktatása. — *Professor Otto Hesse*, A tornatanítás a poroszországi középiskolákban. — *Dr. Johannes Moeller*, A természettudományi tanulógyesületék és ifjúsági könyvtárak kérdéséhez. — *Hugo Otto Zimmer*, Természettudományos ifjúsági könyvtárak.

*

Zeitschrift für Philosophie und Pädagogik. Herausgegeben von *O. Flügel, K. Just* und *W. Rein*. Langensalza, 1910—11. XVIII. Jahrgang.

Hatodik füzet (március): *Dr. G. Bagier*, Herbart és a zene (hatodik közlemény). — *Levêque*, Egy angol erdei iskola. — *Max Döring*,